

PEDAGOGIKA — KELAJAK POYDEVORI**Axmedov Azham****Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, 234-guruh,
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 5-bosqich talabasi**<https://doi.org/10.5281/zenodo.20743918>

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogika fanining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, ta'lim-tarbiya jarayonining yosh avlod shaxsini shakllantirishdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, o'qituvchi mahorati va ta'lim tizimini takomillashtirish masalalari, hamda pedagogikaning kelajak jamiyatini qurishdagi strategik roli tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: *pedagogika, ta'lim-tarbiya, kelajak avlod, o'qituvchi mahorati, zamonaviy ta'lim, shaxs shakllanishi.*

Kirish

Har qaysi jamiyatning kelajagi, eng avvalo, uning ta'lim tizimi qanchalik mustahkam va samarali tashkil etilganligiga bog'liq. Pedagogika — ta'lim va tarbiya qonuniyatlarini o'rganuvchi fan sifatida, nafaqat bilim berish, balki komil insonni, mustaqil fikrlovchi, ma'naviy boy shaxsni shakllantirish vazifasini bajaradi. Shu sababli pedagogikani bejiz "kelajak poydevori" deb atashmaydi — bugun maktab partasida o'tirgan bola ertaga mamlakatning ilmiy, iqtisodiy va madaniy taraqqiyotini belgilaydigan shaxsga aylanadi.

Zamonaviy dunyoda texnologik o'zgarishlar tezligi, axborot oqimining kengayishi va globallashtirish jarayonlari ta'lim tizimi oldida yangi vazifalarni qo'yadi. Bu sharoitda pedagogika fani nafaqat an'anaviy bilim berish usullarini, balki o'quvchida tanqidiy fikrlash, moslashuvchanlik va o'z-o'zini rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirishga ham e'tibor qaratishi zarur.

Ushbu maqolada pedagogikaning jamiyat kelajagini shakllantirishdagi o'rni, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va o'qituvchi faoliyatining ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Pedagogikaning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni

Pedagogika fani insoniyat tarixi davomida jamiyatning ma'naviy-intellektual salohiyatini shakllantiruvchi asosiy mexanizm bo'lib xizmat qilgan. Har qaysi davr o'z ta'lim falsafasini, o'z pedagogik maqsadlarini ilgari surgan, biroq barcha davrlarda ham ta'limning asosiy vazifasi — yosh avlodni hayotga, mehnatga va jamiyatda faol ishtirok etishga tayyorlash bo'lib qolgan.

Bugungi kunda pedagogika nafaqat bilim uzatish vositasi, balki milliy g'oya, ma'naviy qadriyatlar va vatanparvarlik tuyg'usini shakllantiruvchi muhim omil sifatida ham qaraladi. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida olib boriladigan tarbiyaviy ish, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, mas'uliyat va insoniylik fazilatlarini tarbiyalash — bularning barchasi kelajak jamiyatining qanday bo'lishini belgilaydi.

Iqtisodiy taraqqiyot nuqtai nazaridan ham pedagogikaning ahamiyati katta — malakali, ijodkor va innovatsion fikrlovchi mutaxassislarni tayyorlash mamlakat raqobatbardoshligini ta'minlashning asosiy omillaridan biridir. Shu sababli rivojlangan davlatlar ta'lim sohasiga sarmoya kiritishni eng ustuvor yo'nalish deb hisoblaydi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va o'qituvchi mahorati

Zamonaviy pedagogika an'anaviy "o'qituvchi — bilim manbai, o'quvchi — passiv qabul qiluvchi" modelidan farqli o'laroq, o'quvchini ta'lim jarayonining faol subyektiga aylantirishga qaratilgan yondashuvlarni ilgari suradi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, muammoli ta'lim, loyihali faoliyat kabi zamonaviy metodlar o'quvchida mustaqil fikrlash, izlanish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Bu jarayonda o'qituvchining roli ham tubdan o'zgaradi — u endi faqat ma'lumot beruvchi emas, balki o'quv jarayonini tashkil etuvchi, o'quvchini yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi mentor vazifasini bajaradi. O'qituvchi mahorati — uning pedagogik bilimi, psixologik tayyorgarligi, har bir o'quvchiga individual yondashish qobiliyati — ta'lim sifatini belgilovchi hal qiluvchi omil hisoblanadi.

Zamonaviy texnologiyalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi ham pedagogikaning yangi yo'nalishlaridan biri bo'lib, raqamli vositalar, interaktiv darslar va onlayn resurslar o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Biroq texnologiya o'z-o'zicha yechim emas — uning samaradorligi har doim o'qituvchining pedagogik mahoratiga va to'g'ri metodik yondashuviga bog'liq.

Boshlang'ich ta'limning kelajak poydevorini qurishdagi ahamiyati

Boshlang'ich ta'lim bosqichi shaxs shakllanishida alohida o'rin tutadi, chunki aynan shu davrda bolada bilimga, kitobga va o'qishga bo'lgan munosabat shakllanadi. Bu bosqichda berilgan to'g'ri tarbiya va sifatli bilim asoslari keyingi barcha ta'lim bosqichlarining muvaffaqiyatini belgilaydi. Boshlang'ich sinf o'qituvchisining mas'uliyati shu sababli alohida ahamiyatga ega — u nafaqat o'qish, yozish va hisoblashni o'rgatadi, balki bolada o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni va ijobiy hayotiy qarashlarni shakllantiradi.

Boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan o'yin orqali o'qitish, ijodiy faoliyat va individual yondashuv usullari bolaning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, uning har tomonlama — intellektual, jismoniy va ma'naviy — rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu bois bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari nazariy bilimlar bilan birga amaliy pedagogik ko'nikmalarni ham chuqur o'zlashtirishi muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Pedagogika fani — har qaysi jamiyatning kelajagini belgilovchi poydevor hisoblanadi, chunki u yosh avlodni nafaqat bilim, balki ma'naviy qadriyatlar, mas'uliyat va mustaqil fikrlash qobiliyati bilan qurollantiradi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish, o'qituvchi mahoratini doimiy oshirib borish va boshlang'ich ta'lim sifatiga alohida e'tibor qaratish — barqaror va taraqqiy etgan jamiyat qurishning asosiy shartlaridan biridir.

Bo'lajak pedagog sifatida bu mas'uliyatni chuqur anglash, nazariy bilim bilan birga amaliy mahoratni egallash va har bir o'quvchiga ehtiyot va e'tibor bilan yondashishni o'rganish — kelajak avlodni tarbiyalashdagi muhim vazifani munosib bajarishning kalitidir.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Yo'ldoshev J. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Ochilov M. Yangi pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: Fan, 2017.
3. Tojiyeva Z. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: TDPU, 2020.
4. Munavvarov A. Pedagogika asoslari. — Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. Hasanboyeva O. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va o'qituvchi mahorati. — Toshkent: Fan, 2021.
6. Saidov R. Ta'lim sifati va jamiyat taraqqiyoti. — Toshkent: TDPU, 2022.